

Quickscan Flora en fauna

Bussereind 2-3 te Steensel

Quickscan Flora en fauna Bussereind 2-3 te Steensel

Status:

Concept

In opdracht van:

A.C.W.M van der Aa

Bussereind 12

5524 AM Steensel

En

F.J.M.C van der AA

Bussereind 3

5524 AM Steensel

Contactpersoon:

Emmy Cadée, Crijns rentmeesters bv

Uitgevoerd door:

Lomans Ecoworks

Boerenkamplaan 75

5712 AB Someren

Veldwerk:

M. Lomans en Q. Sanders

Rapportage:

M. Lomans

Projectnr: 2009

Datum: 17-03-2020

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van de huidige natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Lomans Ecoworks accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Lomans Ecoworks uitgevoerde onderzoek neemt.

Inhoud

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Kader van het onderzoek	3
1.3 Doelstelling onderzoek	3
2. BESCHRIJVING PLANGEBIED	4
2.1 Ligging en beschrijving plangebied	4
2.2 Huidig gebruik en beoogde ontwikkeling	5
2.3 Foto- impressie plangebied	6
3. WERKWIJZE	7
4. NATUURBESCHERMING IN NEDERLAND	8
4.1 Soortenbescherming	8
4.2 Gebiedsbescherming	11
4.3 Bescherming van houtopstanden	12
5. RESULTATEN ONDERZOEK SOORTENBESCHERMING	13
5.1 Flora	13
5.2 Vogels	13
5.3 Landzoogdieren grondgebonden	15
5.4 Vleermuizen	16
5.5 Ongewervelden	18
5.6 Vissen, reptielen en amfibieën	18
6. RESULTATEN ONDERZOEK GEBIEDSBESCHERMING	20
6.1 Natura 2000	20
6.2 Natuurnetwerk Brabant/ Ecologische hoofdstructuur	21
6.3 Overige provinciale beschermingszones	21
6.4 Houtopstanden	21
7. SAMENVATTING EN CONCLUSIE	22
8. AANBEVELINGEN	25
9. GERAADPLEEGDE BRONNEN	27

Bijlage 1. Beschermde soorten Vogelrichtlijn

Bijlage 2. Beschermde soorten Habitatrichtlijn

Bijlage 3. Beschermde soorten Provincie Noord- Brabant, 'Andere soorten'

Bijlage 4. Vrijgestelde soorten

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Initiatiefnemers zijn voornemens om de locatie Bussereind 2-3 in Steensel te herontwikkelen. Daarvoor dient het geldende bestemmingsplan te worden herzien. In 2016 is door Lomans Ecoworks een quickscan Flora en fauna uitgevoerd met projectnr. 12-16. Vervolgens is in 2017 door Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek een aanvullend vleermuisonderzoek uitgevoerd waaruit bleek dat één zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig was in de te splitsen boerderij op Bussereind nr. 2. Daarvoor zijn in 2017 mitigerende maatregelen getroffen. Het project heeft sindsdien vrijwel stil gelegen, echter de procedure wordt in 2020 weer voortgezet. In verband met de gewijzigde natuurwetgeving en de geldigheid van een natuurwaardenonderzoek heeft de gemeente Eersel verzocht om de quickscan uit 2016 te actualiseren. Aan Lomans Ecoworks is door de initiatiefnemer opdracht verleend tot het uitvoeren van deze quickscan.

1.2 Kader van het onderzoek

Projecten of handelingen dienen te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. De natuurbescherming in Nederland bestaat uit de volgende kaders:

- Wet natuurbescherming:
 - Soortenbescherming
 - Gebiedsbescherming
 - Houtopstanden
- Provinciale verordening:
 - Natuurnetwerk Nederland (NNN)
- Gemeentelijke regelgeving:
 - APV bomenkap

1.3 Doelstelling onderzoek

Middels dit verkennende onderzoek wordt een eerste inzicht verkregen in de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden in en om het plangebied en de mogelijke vervolgstappen die moeten worden ondernomen met betrekking tot aanvullend veldonderzoek, nader effectonderzoek en nadere procedures.

Het doel van dit onderzoek is het vaststellen/uitsluiten van aanwezigheid van beschermde soorten die zijn opgenomen in paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. En op welke wijze en in welke mate de beoogde ontwikkeling effect kan hebben op het (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten. Aanvullend wordt bepaald of ontwikkelingen effect hebben op beschermde natuurwaarden van nabijgelegen Natura 2000- gebieden, gebieden die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland en houtopstanden die op basis van de Wet natuurbescherming zijn beschermd.

Indien de beoogde ontwikkeling kan leiden tot negatieve effecten, leidt de quickscan tot aanbeveling voor vervolgstappen om te voorkomen dat verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden.

2. BESCHRIJVING PLANGEBIED

2.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied Bussereind 2-3 ligt even ten noordoosten van de kern Steensel, gemeente Eersel in het buitengebied. Het perceel is kadastraal bekend bij de gemeente Eersel als Sectie K, perceel nummer 1129. Aan de noordzijde grenst het plangebied met grootschalige agrarische percelen aan het beekdal van De Gender. Ten westen ligt open agrarisch landschap met productiegraslanden en akkers. Aan de oostzijde bevinden zich weidepercelen en aangrenzende woning in het groen. De zuidelijke begrenzing wordt gevormd door de weg 'Bussereind' met tegenoverliggende weilanden, bosrijke percelen en agrarische bedrijven.

Figuur 1. Globale begrenzing (rood) plangebied Bussereind 2 en 3 te Steensel.

Bron: Google Earth.

Op het adres Bussereind 2 is een langevelboerderij met gazon/grasveld aanwezig met bijgebouwen als een houten schuur met pannendak, enkele kleine kippen/ varkensstalletjes met golfplaten dak en twee open veldschuren met golfplaten dakbedekking. De meeste stallen en veldschuren verkeren in een bouwvallige staat. De toegangsweg en het erf is grotendeels verhard met betonklinkers. Er is opgaand groen aanwezig in de vorm van volwassen coniferen haag aan de westzijde en een recent aangeplante beukenlaan op de toegangsweg tot de boerderij. Op het achtererf liggen verspreid gestapelde pannen, hopen puin en stenen, stapels snoeihout en depot van zwarte grond deels begroeid met ruigtevegetatie.

Op het adres Bussereind 3 is een woonboerderij met een grote groene tuin aanwezig met plantenborders, heggen, hagen, struwelen, leibomen en solitaire bomen. Achter de woonboerderij ligt een kassencomplex en een waterbassin. Ten oosten van het kassencomplex bevindt zich een coniferen haag. Ook hier liggen diverse hopen zwarte grond opgeslagen.

2.2 Huidig gebruik en beoogde ontwikkeling

De beide boerderijen op Bussereind nr. 2 en 3 zijn bewoond, de open veldschuren zijn in gebruik voor statische opslag en de voormalige kippen/varkensstalletjes doen dienst als opslagruimte.

De agrarische percelen zijn momenteel in gebruik als productiegrasland.

Het kassencomplex voorheen in gebruik voor de teelt van Fresia's staat leeg, en is deels in gebruik als opslagruimte.

De beoogde ontwikkeling betreft de splitsing van de langgevelboerderij op nr. 2 met stalgedeelte in twee woonéenheden. De langgevelboerderij op nr. 3 is reeds in gebruik als woonboerderij en blijft in de huidige vorm gehandhaafd. Er zullen een tweetal Ruimte voor Ruimte woningen worden opgericht en een wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor de toevoeging van nog eens twee Ruimte voor Ruimte woningen. Ook wordt een bedrijfsruimte (loods) toegevoegd ten behoeve van een ambachtelijk bedrijf op nr. 3.

Figuur 2. Overzicht beoogde situatie met verkaveling in het plangebied.

2.3 Foto- impressie plangebied

Indruk directe omgeving Bussereind met rechts het plangebied.

Zicht vanuit Bussereind op de te splitsen langgevelboerderij nr. 2 (links) en te behouden woonboerderij op nr. 3.

Zicht op te slopen kassencomplex Bussereind nr. 3 vanuit oostelijke richting.

Te splitsen langgevelboerderij Bussereind nr. 2.

Zicht op de achterzijde te splitsen langgevelboerderij.

Indruk van het stalgedeelte met zicht op binnenzijde van het dak.

Te slopen bebouwing met vleermuiskast op kopgevel.

Te slopen kippenschuurtje.

Te slopen veldschuur met vleermuiskast aan de binnenzijde.

Te slopen kassencomplex.

Zicht op het plangebied vanuit noordoost.

Rij coniferen en zandhoop met ruigtevegetatie aan de noordwestzijde van het plangebied.

3. WERKWIJZE

De quickscan bestaat uit een bronnenonderzoek, een verkennend veldbezoek en een biotoopgeschiktheidsbeoordeling.

Bronnenonderzoek

In het kader van de quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden, waarbij is gekeken naar mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied en directe omgeving en gebiedsgerichte bescherming.

Voor het soortenonderzoek is o.a. gebruik gemaakt van actuele verspreidingsgegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), diverse verspreidingsatlassen en kennisdocumenten. De bron van de NDFF gegevens die in deze rapportage worden vermeld betreft:

NDFF - quickscanhulp.nl 11 maart 2020.

Voor de gebiedsgerichte bescherming is onderzoek uitgevoerd naar aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving, het betreft de Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (EHS). Daarvoor is o.a. gebruik gemaakt van de website van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en die van de provincie Noord-Brabant.

Veldbezoek

Er heeft een veldbezoek plaatsgevonden op 12 maart in de voormiddag. Het weer was half bewolkt tot zonnig met een stevige westenwind bij een temperatuur van 8°C.

Daarbij zijn de aanwezige biotopen in het plangebied en directe omgeving opgenomen. Bij de biotoopgeschiktheidsbeoordeling worden de aangetroffen biotopen tijdens het veldbezoek en de waarnemingen uit het NDFF vergeleken met de habitatvereisten van beschermde soorten, waarop ingeschat kan worden welke soorten er potentieel voorkomen.

Naast de biotopen zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die kunnen duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Behalve het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten is er ook gelet op bijv. hollen, uitwerpselen, prooiresten, braakballen vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken.

Opmerking:

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de plangebied en directe omgeving en betreft geen volwaardig specifiek soortenonderzoek. Er zijn in dit onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie bestaat uit meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4. NATUURBESCHERMING IN NEDERLAND

Op 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht geworden. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet.

De Wet natuurbescherming staat in het teken van verbinding tussen ecologie en economie en bescherming van natuur. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan.

Zowel in de voorgaande als nieuwe wetgeving zijn de nationale natuurwetgeving en internationale richtlijnen en verdragen verankerd, zoals Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetland-Conventie, Conventie van Bern, Cites en Verdrag van Ramsar.

De wet is opgesplitst in Soortenbescherming en Gebiedsbescherming.

4.1 SOORTENBESCHERMING

Beschermingsniveaus

De Wet natuurbescherming kent drie categorieën beschermde soorten:

1. Alle van nature in Europa in het wild levende vogels worden beschermd volgens het beschermingsregime van de **Vogelrichtlijn**.
2. Soorten worden Europees beschermd op grond van de **Habitatrichtlijn**, het verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
3. Het derde beschermingsregime betreft: '**Andere soorten**,' waaronder soorten vallen die vanuit nationaal oogpunt beschermd zijn.

Het zwaarst beschermingsregime gelden voor de Europees beschermde soorten welke vallen onder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en worden hier als strikt beschermd aangeduid. Voor nationaal beschermde soorten 'Andere soorten' geldt een zwakker beschermingsregime en kan per provincie en per soort vrijstelling verleend worden voor ingrepen die betreffen ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud.

Van de soorten die worden beschermd onder de Vogelrichtlijn is geen limitatieve lijst beschikbaar. Het gaat om ca. 700 soorten die van nature op het grondgebied van de Europese unie voorkomen. In de praktijk betreft het alle soorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, in totaal ca. 290 soorten. (met uitzondering van exoten die hier ook kunnen broeden). Op alle vogels is het beschermingsregime van § 3.1 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

De Europees beschermde soorten bestaan uit soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a inclusief het verdrag van Bern bijlage II en het verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Op deze soorten (zie bijlage 2) is het beschermingsregime van § 3.2 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

De 'andere' nationale soorten staan vermeld in een bijlage van de wet die hoort bij artikel 3.10 en 3.11. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Het betreft een limitatieve lijst. Op deze soorten (zie bijlage 3), is het beschermingsregime van § 3.3 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun Natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Tabel 1. Overzicht beschermingsregime met verbodsbepalingen Wet natuurbescherming.

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen

Naast soorten beschermt de Wet Natuurbescherming ook verblijfplaatsen die als 'vast' kunnen worden aangemerkt. Deze bescherming geldt alleen de vaste verblijfplaatsen van vogels en zoogdieren. (zie bijlage 1 en 2) Een vaste verblijfplek betreft een verblijfplek waar een dier regelmatig terugkeert en niet slechts eenmalig voor een specifieke functie gebruikt wordt, zoals de nesten van de meeste vogels. Ook hier zijn er verschillende gradaties in beschermingsniveau, afhankelijk hoe kwetsbaar de instandhouding van de soort is in relatie tot gebruik van de vaste verblijfplek. In samenhang met de verblijfplek wordt ook de leefomgeving beschermd zover voor deze van belang is om het functioneren van de verblijfplek mogelijk te maken.

Ontheffingsplicht en vrijstelling

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten. Vaak kunnen maatregelen getroffen worden zodat verbodsbepalingen niet worden overtreden, zoals de werkzaamheden uitvoeren buiten de kwetsbare periode, het aanpassen van de werkvolgorde of de werkzaamheden faseren in ruimte en tijd. In sommige gevallen kan er gebruik gemaakt worden van vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod, die wordt vastgelegd voor een van te voren bepaalde categorie van gevallen. Een toegepaste vorm van vrijstelling is onder meer door het werken met een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode, door middel van een Programmatische Aanpak of via een provinciale verordening.

Toetsing

Elke categorie beschermde soorten kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Voor de drie categorieën beschermde soorten moeten de effecten op populatieniveau worden getoetst. Daarbij dient de staat van instandhouding van de gehele populatie in aanmerking genomen te worden.

Een ontheffingsaanvraag wordt o.a. beoordeeld op de volgende punten:

- aanwezigheid van aanvaardbare alternatieve mogelijkheden
- aanwezigheid van een wettelijk belang
- de staat van instandhouding van de soort en behoud van functionaliteit van de verblijfplek.

Het wettelijk belang betreft, afhankelijk van de status van de soort, een Nationaal wettelijk belang (Vrijstellingsbesluit) of een Europees wettelijk belang (Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn). Deze wettelijke belangen hebben o.a. betrekking op de openbare veiligheid, volksgezondheid, veiligheid luchtvaart en bescherming van flora en fauna.

Zorgplicht

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren.

Dit is de waarde die de plant of dier in zichzelf heeft. De waarde die wordt gehecht aan kwaliteiten van een soort, ongeacht de waarde die soort heeft voor mensen.

Artikel 1.11 van de Wnb stelt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om zodoende die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt altijd, en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort nodig onder de Wet natuurbescherming. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.

4.2 GEBIEDSBESCHERMING

De gebiedenbescherming onderscheidt twee typen beschermde natuurgebieden

- Gebieden die op Europees niveau beschermd zijn en aangewezen zijn in het kader van de Habitatrichtlijn (HR), Vogelrichtlijn (VR) en Verdrag van Ramsar (wetlands) en vallen onder de noemer Natura 2000- gebieden.
- Planologisch beschermde natuurgebieden en verbidingsstructuren die op landelijke basis zijn ingesteld en vallen onder het Natuurnetwerk Nederland (EHS). In de provincie Noord-Brabant geheten; Natuurnetwerk Brabant (NNB).

Natura 2000

Natura 2000- gebieden betreffen gebieden van grote ecologische waarde. In Nederland zijn 164 Natura 2000- gebieden aangewezen. Per Natura 2000- gebied zijn instandhoudingsdoelen voor soorten en vegetatietypen opgesteld. Iedereen die vermoedt, of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingsdoelen, nadelige gevolgen voor een Natura 2000- gebied kan hebben, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken. Uitgezonderd zijn activiteiten binnen Natura 2000- gebied die uitgevoerd worden in het kader van vastgelegde beheersplannen ten behoeve van Natura 2000- doelen. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen reële alternatieven zijn, de staat van instandhouding van soorten niet in gevaar komt en er sprake is van een groot openbaar belang, dat o.a. de volksgezondheid en openbare veiligheid kan betreffen. De ontheffingsverlening gaat veelal gepaard onder strikte voorwaarden en beperkingen en er is altijd sprake van een compensatieplicht.

Natuurnetwerk Nederland

De natuurgebieden die vallen onder het Natuurnetwerk Nederland vormen door hun onderlinge verbindingen een samenhangend ecologisch netwerk. Het Natuurnetwerk Nederland is de opvolging van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) waarvan de naam de EHS nog in de wetgeving verankerd is. De beleidsmatige bescherming van het Natuurnetwerk Nederland is vastgelegd in de Verordening Ruimte 2017. In de provincie Noord- Brabant (Natuurnetwerk Brabant) bestaat het Natuurnetwerk Nederland uit de Rijks EHS en de provinciale EHS. In de Verordening ruimte wordt echter geen onderscheid gemaakt tussen de Rijks- en de provinciale EHS.

Provincies kunnen zelf bepalen welke gebieden beschermd worden via het provinciaal beleid. De provincie voegt dan gebieden toe aan het Natuurnetwerk Nederland of wijst ze aan als bijzonder provinciaal natuurgebied of – landschap. De wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle mogelijke effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De bescherming van NNN-gebieden verloopt via het ruimtelijk ordeningsrecht Barro (bestemmingsplannen) en niet via natuurwetgeving.

4.3 BESCHERMING VAN HOUTOPSTANDEN

Bos valt onder de Wet natuurbescherming als het gaat om beplantingen van bomen groter dan 10 are of als het een rijbeplanting betreft, uit meer dan 20 bomen bestaat. Alleen als bos buiten de bebouwde kom ligt, valt het onder de Wet natuurbescherming. De gemeente kan voor de Wet natuurbescherming een andere 'bebouwde kom Wet natuurbescherming' vaststellen dan de bebouwde kom volgens de Wegenverkeerswet. Bomen op erven en tuinen en een rij wilgen of populieren op of langs landbouwgronden zijn uitgezonderd van de meldingsplicht. Verder is in de Wet natuurbescherming ruimte gecreëerd voor vellen voor de productie van hout als biomassa. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd van de meld- en herplantplicht indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd. De uitzondering van de oude Boswet voor Italiaanse populieren, linden, paardenkastanjes en treurwilgen gaat onder de Wet natuurbescherming niet meer op.

De belangrijkste elementen m.b.t. de bescherming van houtopstanden zijn de meldingsplicht, de herplantplicht en het kapverbod. De provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd.

Meldingsplicht

Wanneer een boseigenaar voornemens is om een houtopstand die onder de Wet Natuurbescherming valt, te gaan vellen dan moet hij dit voornemen minstens een maand van tevoren melden bij Gedeputeerde Staten van de betreffende provincie. (art. 4.2 Wnb).

Herplantplicht

De eigenaar van grond waarop een houtopstand is geveld, of op andere wijze teniet is gegaan, is verplicht binnen drie jaar te herplanten. (art. 4.2 Wnb). Het is niet van belang hoe het bos is ontstaan of in welke staat het verkeerde. Wanneer de herplant niet aanslaat, moet binnen drie jaar daarna de herplant worden vervangen. Er geldt een algehele vrijstelling voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Kapverbod

In uitzonderingsgevallen kunnen Gedeputeerde Staten een kapverbod opleggen wanneer het natuur- of landschapsschoon ernstig in gevaar is. In de praktijk gebeurt dat slecht af en toe, zoals in gevallen waarbij het om zeer oude bomen of buitengewoon waardevolle boomgemeenschappen gaat.

5. RESULTATEN ONDERZOEK SOORTENBESCHERMING

De aangetroffen soorten en het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in het plangebied wordt beschreven. Per soortgroep wordt beschreven welke soorten er zijn waargenomen tijdens veldbezoek, welke soorten voorkomen in de omgeving, welke soorten worden verwacht in het plangebied, en welke effecten (mogelijk) aan de orde zijn.

5.1 FLORA

Voorkomen

Het plangebied bestaat uit een tweetal boerderijen met stallen, schuren en een kassencomplex in een agrarische omgeving met sterk bemeste landbouwpercelen. Het erf tussen de bedrijfsbebouwing is grotendeels verhard met betonklinkers. Plaatselijk groeien grassen en ruigtekruiden tussen de bestrating.

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Enkel algemene soorten van verstoorde en bemeste bodem werden aangetroffen zoals paarse dovenetel, hoenderbeet, grote brandnetel, vogelmuur, bezemkruiskruid en speerdistel.

Volgend bronnen uit het NDFF zijn geen beschermde plantensoorten bekend uit de directe omgeving. De dichtstbijzijnde waarnemingen van een strikt beschermde plantensoort bevinden zich op een afstand van 1-5 kilometer van het plangebied. Het betreft karthuis anjer en wilde ridderspoor (§ 3.3 Wnb). Beide zeldzame plantensoorten komen voor op matig voedselrijke en kalkhoudende (klei)bodems. Ook betreft het voorkomen van deze zeldzame soorten vaak cultivars uit wildebloemenmengsels. In het plangebied worden geen plantensoorten verwacht die op de lijsten vermeld staan van de strikt beschermde plantensoorten van de Habitatrichtlijn en provinciaal beschermde soorten. Voor dergelijke soorten, die veelal specifieke eisen stellen aan hun leefomgeving, ontbreken geschikte biotopen in het plangebied.

Conclusie

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aanwezig en worden gezien de aanwezige biotopen ook niet verwacht.

5.2 VOGELS

In de Wet natuurbescherming worden alle broedende vogels strikt beschermd op grond van de Vogelrichtlijn. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is. Van een aantal vogelsoorten worden de nesten ook buiten het broedseizoen beschermd. De zogenaamde 'Jaarrond beschermde verblijfplaatsen' (zie bijlage 1). Als deze nesten door een ruimtelijke ontwikkeling verdwijnen, kan afhankelijk van de soort die het nest gebruikt, een ontheffingsaanvraag noodzakelijk zijn.

Voorkomen

Categorie 1-4 vaste verblijfplaatsen in gebouwen

Uit deze zwaarste beschermingscategorie zijn in het plangebied mogelijk enkele soorten aanwezig die als uitgesproken cultuurvolgers gelden en voor hun verblijfsmogelijkheden geheel afhankelijk zijn van bebouwing. Binnen een straal van één kilometer vermelden de NDFF gegevens enkele vogels met jaarrond beschermde verblijfplaatsen in gebouwen als gierzwaluw, huismus en slechtvalk. Op een afstand van 1-5 kilometer van het plangebied zijn waarnemingen bekend van kerkuil en steenuil.

Voor gierzwaluwen zijn geen broedplekken door het ontbreken van geschikte steile pannendaken met spleten, kieren of losliggende pannen.

Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen waargenomen. Er is uitgekeken naar aanwijzingen voor nestlocaties van huismussen onder het dak van de te splitsen woonboerderij op nr. 2 zoals uitstekende droge grassprietjes of veertjes en uitwerpselen tegen de muur nabij een nestplek. Alle kieren onder de onderste rij pannen boven het woongedeelte van de boerderij zijn afgedicht. Huismussen hebben geen toegang tussen pannen en dakbeschot. In het staldeel ontbreekt dakbeschot onder de pannen. De te slopen stallen en (veld)schuren met golfplaten daken zonder dakbeschot zijn ongeschikt voor huismussen om te nestelen. Mogelijk zijn huismussennesten aanwezig in de woonboerderij op nr. 3. De woonboerderij met alle groen rondom blijft in de huidige vorm gehandhaafd.

Voor de slechtvalk ontbreekt geschikt leefgebied binnen het plangebied, deze is in Nederland vooral een stadsvogel die broedt in hoge gebouwen, torens en in nestkasten in hoogspanningsmasten. Er is gelet op sporen van aanwezigheid van kerkuil en steenuil zoals braakballen, krijtsoren tegen muren of ruiveren onder mogelijke roestplekken in de open veldschuren. Er zijn geen sporen van aanwezigheid van uilen aangetroffen.

Categorie 1-4 vaste verblijfplaatsen in bomen

Volgens gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna komen op een afstand van minder dan één kilometer uit deze categorie o.a. buizerd, havik, wespndief, sperwer en ransuil voor. Op een afstand van 1 tot 5 kilometer zijn waarnemingen bekend van o.a. boomvalk en roek.

Buizerd en havik hebben jaarrond beschermde nesten in bomen/bosgebied waar weinig verstoring is, de wespndief vindt zijn broedhabitat in hoge bomen in vochtige bosgebieden.

De sperwer broedt ook wel in grote tuinen met dicht struweel en ransuilen onderhouden bij voorkeur roestplaatsen in naaldbomen of hoge coniferen, ook vaak in grote tuinen. De rijen volwassen hoge coniferen zijn gecontroleerd op mogelijke sperwernesten of sporen van roestplekken (uitwerpselen, braakballen) van ransuilen. Er zijn geen sperwernesten of aanwijzingen voor roestplekken van ransuil aangetroffen.

Het leefgebied van de boomvalk bevindt zich in allerlei bostypes in de omgeving van heiden en hoogveen daar waar veel libellen (voornaamste prooi) voorkomen, en de roek is een koloniebroeder in bij voorkeur hoge boomgroepen.

In het plangebied zijn geen beschermde nesten uit categorie 1-4 aanwezig en voor de meeste vogels uit cat. 1-4 jaarrond beschermde nesten ontbreekt geschikt broedhabitat en foerageergebied.

Vaste rust- en verblijfplaatsen categorie 5

Categorie 5- soorten zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. In het algemeen geldt niet zo zeer de bescherming van de nestplek zelf, maar meer de schaarste van dit type nestgelegenheid. Het betreft voornamelijk holenbroeders of vogels die een groot nest bouwen als zwarte kraai of ekster, waarvan enkele andere soorten vogels gebruik maken die niet in staat zijn om zelfstandig een nest te bouwen (bijv. ransuil, torenvalk en boomvalk).

Tijdens het veldbezoek zijn uit deze categorie kraai, koolmees en pimpelmees gespot. Er zijn geen nesten in bomen uit deze categorie aangetroffen. Ook zijn geen bomen met geschikte holtes aanwezig.

Overige Vogelrichtlijnsoorten

In het plangebied zijn mogelijkheden voor nestgelegenheid voor overige algemene vogelrichtlijnsoorten waarvan de nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd zijn. Tijdens het veldbezoek is een merel gespot, een oud nest van houtduif en een nestrest van waarschijnlijk winterkoninkje aangetroffen in één van de veldschuren.

Verder is er in de tuin rond de woonboerderij op nr. 3 ruim geschikt opgaand groen aanwezig waarin algemene vogelrichtlijnsoorten broedgelegenheid vinden. Met de beoogde herontwikkeling en de

bijbehorende landschappelijke inpassing met streekeigen groen zullen nest- en foerageergelegenheid voor overige tuin-, - en struweelvogels toenemen.

Conclusie

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen in gebouwen

Tijdens het veldbezoek zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen in te slopen stallen, schuren of te splitsen langgevelboerderij. Mogelijk nestelen huismussen in de woonboerderij op nr. 3. De woonboerderij met alle groen rondom blijft in de huidige vorm gehandhaafd.

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen in bomen

In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten in bomen aanwezig. Voor de meeste vogels met jaarrond beschermde nesten ontbreekt geschikt broedhabitat en jachtgebied.

Vaste rust- en verblijfplaatsen categorie 5

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten of geschikte boomholtes voor broedvogels uit deze categorie aangetroffen.

Overige Vogelrichtlijnsoorten

Tijdens het veldbezoek werden enkele soorten waargenomen uit deze categorie als merel en houtduif. De landschappelijke inpassing in het nieuwe plan met bij voorkeur inheemse soorten zullen bijdragen aan een toenemende nest- en foerageergelegenheid voor algemene vogelrichtlijnsoorten.

Met betrekking tot de geplande sloopwerkzaamheden dient te worden voorkomen dat broedende vogels worden verstoord in het plangebied en directe omgeving. De werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd, (broedseizoen is globaal van half maart – half juli), of wanneer vooraf door een terzake deskundige is vastgesteld dat geen broedende vogels aanwezig zijn. Op deze wijze worden negatieve effecten ten aanzien van broedende vogels voorkomen.

5.3 LANDZOOGDIEREN GRONDGEBONDEN

Voorkomen

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen

Volgens bronnenonderzoek komt de steenmarter en bunzing (§ 3.3 Wnb) voor in de omgeving binnen een afstand van 1 kilometer van het plangebied. Van de eekhoorn zijn waarnemingen bekend op een afstand van 1-5 kilometer van het plangebied.

Steenmarter

De steenmarter is een soort van steenachtige biotopen en schuilplaatsen. De soort komt met name voor aan de rand van dorpen en steden, maar is ook te vinden nabij boerderijen en kleinschalige cultuurlandschappen. De steenmarter vindt vaste verblijfplaatsen in oude schuurtjes met weinig menselijke activiteit of woningen met toegankelijke zolder-, en of kruipruimten.

De aanwezigheid van de steenmarter verraad zich vaak door uitwerpselen, prooiresten en stank. Delen van het plangebied van het plangebied, met name het achtererf van de langgevelboerderij op nr. 3 met opslag van zwarte grond, ruigtebegroeiingen, steenhopen, stapels dakpannen en hopen snoeihout vormen geschikt biotoop voor de steenmarter. Tijdens het veldbezoek is gelet op sporen van aanwezigheid van de steenmarter. Sporen van steenmarter of mogelijke aanwijzingen voor verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen. Gezien de aanwezige geschikte jacht- en schuilmogelijkheden voor de steenmarter, is niet uit te sluiten dat deze gebruik maakt van het plangebied.

Bunzing, wezel en hermelijn

Kleine marterachtigen zoals bunzing, hermelijn en wezel zijn in de provincie Noord-Brabant vanaf 1 oktober 2017 beschermd (§ 3.3 Wnb). Deze zoogdieren verplaatsen zich vooral via lijnvormige landschapselementen zoals hagen die tot aan de grond komen (geen opgesnoeide hagen) of greppels, en vinden er hun voedsel. Landschapselementen in een geschikt habitat voor kleine marterachtigen zijn o.a. struwelen, hoge graslandvegetatie, houtstapels, holle bomen, houtwallen,

takkenrillen of stapels stenen of puin. Voor de bunzing is water in de nabijheid van belang. Schuilplaatsen van bunzing zijn te vinden in oude hopen van bijv. konijn of mol, maar ook onder steenhopen en houtmijten.

In het plangebied zijn een aantal landschapselementen welke het plangebied tot een geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen maken. In de grote zwarte zandhopen op het achtererf zijn o.a. een aantal gaten en hopen aangetroffen waarvan niet uit te sluiten is dat deze in gebruik zijn door kleine marterachtigen. Ook kunnen zich vaste verblijfplaatsen bevinden tussen de hopen puin, of onder stapels snoeihout. Mogelijk foerageren kleine marterachtigen in delen van het kassencomplex met ruige begroeiingen.

Eekhoorn

De voorkeurs habitat voor eekhoorn bestaat uit gemengde bossen, bosrijke tuinen, parken en houtwallen, daar waar voedselmogelijkheden voorhanden zijn. Mogelijk maakt de eekhoorn gebruik van het plangebied om te foerageren. Nesten van eekhoorn in bomen zijn niet aanwezig.

Vrijgestelde soorten

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor een aantal landzoogdieren waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkeling.

Tijdens het veldbezoek zijn graafsporen van waarschijnlijk konijn aangetroffen. Het NDFF vermeld nog enkele zoogdieren die mogelijk gebruik maken van het plangebied uit de categorie 'Vrijgestelde soorten' als egel, veldmuis en spitsmuis. Voor deze soorten geldt vrijstelling, echter de zorgplicht is altijd van kracht.

Conclusie

Het voorkomen van beschermde landzoogdieren met vaste verblijfplaatsen kan niet worden uitgesloten. Delen van het plangebied vormen geschikt leefgebied voor steenmarter en kleine marterachtigen als bunzing, wezel en hermelijn. Een nader onderzoek naar functies voor steenmarter en kleine marterachtigen conform de 'Handreiking kleine marters in relatie tot soortenbescherming' wordt aanbevolen.

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor een aantal landzoogdieren waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkeling. Echter de zorgplicht is wel altijd van kracht. Voor toepassing van de zorgplicht zie Tabel 2 blz. 24.

5.4 VLEERMUIZEN

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn strikt beschermd. Alle vleermuizen staan vermeld in de Europese Habitatrichtlijn (§ 3.2 Wnb).

Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: 'het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort'. Dit houdt in dat niet alleen verblijfplaatsen, maar ook belangrijke verbindingen hiertussen (vlieg- en foerageerroutes) beschermd zijn.

Voorkomen

Volgens gegevens uit het NDFF komen in de omgeving tot 25 kilometer de volgende soorten voor: gewone-, ruige- en kleine dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone en grijze grootoorvleermuis, bosvleermuis, vale vleermuis, franjestaart en watervleermuis.

Belangrijke vliegroutes en foerageergebied

Vleermuizen oriënteren zich op lijnvormige elementen in het landschap zoals bomenlanen, kanalen of houtwallen om zich te verplaatsen van verblijfplaats naar foerageergebieden. In het plangebied zelf zijn geen lijnvormige aaneengesloten structuren aanwezig die mogelijk behoren tot belangrijke

vliegroutes. In de directe omgeving (Bussereind, Eindhovenseweg) met laanbomenstructuur en bosranden doen mogelijk dienst als essentiële verbindingsroute voor vleermuizen tussen verblijfplaats en foerageergebieden.

Het plangebied en directe bosrijke omgeving vormen foerageergebied van goede kwaliteit.

Verblijfplaatsen

Er zijn vleermuizen die in bomen hun verblijfplaatsen hebben en soorten die in gebouwen verblijven. De bomen binnen het plangebied hebben geen geschikte stamdikte en holtes, gaten of loshangende schors om als verblijfplaats te kunnen dienen. Alle bomen blijven sowieso behouden.

De aanwezigheid van verblijfplekken van boombewonende vleermuizen kan uitgesloten worden.

Ook verblijfplaatsen in de te slopen schuren en stallen kunnen worden uitgesloten door de constructie, de dakbedekking, het open karakter en bouwvallige staat.

Met de uitgevoerde quickscan in 2016 is vastgesteld dat de te splitsen langgevelboerderij op nr. 2 potenties biedt voor vleermuizen. In 2017 is een nader vleermuisonderzoek uitgevoerd door Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek. Daarbij is een zomerverblijfplaats van één gewone dwergvleermuis onder de dakpannen aan de westelijke kopgevel aangetroffen. Hiervoor zijn mitigerende maatregelen genomen conform Kennisdocument Gewone dwergvleermuis 2017. Er zijn vier platte tijdelijke kasten gehangen in de directe omgeving aan de bebouwing. In de winterperiode zijn vervolgens alle kieren en spleten (die uitsluitend geschikt zijn als zomerverblijfplaats) aan het woongedeelte van de boerderij afgedicht.

Tijdens het veldbezoek op 12 maart 2020 zijn de vleermuiskasten geïnspecteerd op aanwezigheid van vleermuizen. De kasten zijn niet in gebruik. Gezien de aanwezige spinnenwebben, het ontbreken van krassporen/uitwerpselen zijn ze ook niet in gebruik geweest.

Aan de oostzijde van de te renoveren langgevelboerderij in het stalgedeelte kunnen vleermuisverblijfplaatsen worden uitgesloten. Hier is geen dakbeschot aanwezig, het binnenklimaat is tochtig. Gebufferde verblijfplekken met een stabiel microklimaat voor vleermuizen ontbreken.

Conclusie

Belangrijke vliegroutes en foerageergebied

Binnen het plangebied zijn geen aaneengesloten lijnvormige (groen) elementen die dienst kunnen doen als belangrijke vliegroute. Het plangebied vormt foerageergebied van goede kwaliteit. Met de beoogde ontwikkeling en de landschappelijke inpassing zullen foerageermogelijkheden verbeteren.

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen geschikte holtebomen waarin zich vleermuisverblijfplaatsen kunnen bevinden. In de te slopen bouwvallige open en tochtige schuren/stallen kunnen vleermuisverblijfplaatsen worden uitgesloten. Mogelijk zijn verblijfplaatsen aanwezig in de woonboerderij op nr. 3. De woonboerderij blijft in de huidige vorm gehandhaafd.

In de te splitsen langgevelboerderij op nr. 2 zijn alle kieren en spleten afgedicht in het woongedeelte. Daardoor zijn geen verblijfplaatsen te verwachten. In het staldeel zijn geen vleermuizen te verwachten door het ontbreken van dakbeschot, de tochtige omstandigheden en het ontbreken van gebufferde verblijfplekken met een stabiel microklimaat.

Met de beoogde plannen wordt alle bebouwing met de daaraan bevestigde tijdelijke vleermuiskasten gesloopt. De kasten dienen verplaatst te worden en de overige mitigerende maatregelen dienen te worden uitgevoerd conform de richtlijnen uit het Kennisdocument gewone dwergvleermuis 2017. Zie hiervoor Tabel 2 blz. 24 en de toelichting op blz. 25.

5.5 ONGEWERVELDEN

Voorkomen

Vlinders en libellen

Tijdens het veldbezoek zijn geen vlinders en/of libellen waargenomen. In deze tijd van het jaar vliegen geen vlinders en libellen behalve citroenvlinder en dagpauwoog als de temperatuur gaat stijgen.

In het plangebied enkele algemene vlindersoorten verwacht als klein koolwitje, boomblauwtje en citroenvlinder.

Uit bronnenonderzoek blijkt dat één waarneming bekend is van een beschermde libellensoort binnen een afstand van één kilometer van het plangebied. Het betreft de gevlekte witsnuitlibel (§ 3.2 Wnb).

De gevlekte witsnuitlibel vindt leefgebied nabij verlandingszones bij hoogveenmoerassen en vegetatierijke vennen. Dit soort biotopen ontbreken in het plangebied. Op een afstand van 1-5 kilometer vermeld de NDFF de volgende soorten: beekrombout, gevlekte glanslibel, gaffellibel, bruine eikenpage en kleine ijsvogelvlinder (§ 3.3 Wnb).

Bovengenoemde soorten vinden geschikt leefgebied nabij beken en vennen, in jonge eikenaanplant en bosrijke biotopen met zonnige plekken met kamperfoeliebegroeiingen. In het plangebied ontbreken dergelijke specifieke biotopen en waardplanten voor beschermde libellen en dagvlinders.

Overige soorten ongewervelden

Overige beschermde soorten insecten, hout- en waterkevers zoals vliegend hert, vermiljoenkever of gestreepte waterroofkever zijn afhankelijk van bijzondere habitattypen als oude (eiken)bossen met boomholtes en rottend hout, of onvervuilde, voedselarme wateren met specifieke vegetaties. Deze biotopen zijn niet aanwezig in het plangebied en de directe omgeving.

Ook voor soorten als Europese rivierkreeft en platte schijfhoorn is in het plangebied geen geschikt habitat aanwezig en zijn ook geen waarnemingen bekend in de omgeving.

Conclusie

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde dagvlinders en geen libellen waargenomen. In het plangebied is geen geschikt leefgebied voor beschermde dagvlinders en libellen.

Het voorkomen van beschermde dagvlinders en libellen kan uitgesloten worden. Ook voor overige soorten ongewervelden zoals beschermde kevers, kreeften of slakken vormt het plangebied geen geschikt habitat. Het plangebied biedt uitsluitend leefgebied voor algemene vlinder- en (zwervende) libellensoorten en overige algemene soorten ongewervelden.

5.6 VISSSEN, REPTIELEN EN AMFIBIEËN

Voorkomen

Vissen

In het plangebied is oppervlaktewater aanwezig in de vorm van het waterbassin ter afvoer van regenwater van de kassen. Het waterbassin met hoge steile zijwanden is bekleed met glad anti-algenzeil en onbegroeid. De waterstand kan sterk wisselen. In het waterbassin kan de aanwezigheid van (beschermde) vissoorten worden uitgesloten.

Reptielen

Binnen één kilometer afstand van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de levendbarende hagedis (§ 3.3 Wnb). Deze waarneming heeft waarschijnlijk betrekking op het golfbaan ten oosten van het plangebied met bos- en heideterreinen waar deze soort leefgebied vindt.

Geschikte biotopen voor reptielen ontbreken in het agrarische plangebied en directe omgeving.

Amfibieën

De alpenwatersalamander (§ 3.3 Wnb) komt voor binnen een afstand van één kilometer van het plangebied. De alpenwatersalamander is een weinig kritische soort. Het waterbassin in het plangebied is ongeschikt als voortplantingswater voor amfibieën. Het is niet uit te sluiten dat de alpenwatersalamander voortplantingswater vindt in de wateren/poelen op ruim 100 meter ten oosten van het plangebied en het plangebied benut als land/overwinteringshabitat. Ze overwinteren bijv. onder platte stenen, steenhoopjes tussen wortels van bomen, onder houtstapels, afvalhopen of in muizenholletjes. Gezien de afstand tot mogelijk voortplantingswater en het aanwezige landhabitat, is de kans reëel dat de alpenwatersalamander overwintert in het plangebied. Er dienen maatregelen te worden genomen ter voorkoming van vernielen van rustplaatsen, of het verwonden of doden van alpenwatersalamanders. Hiervoor kan worden gewerkt conform de Gedragscode flora en fauna voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de Vereniging Stadswerk Nederland. Verder zijn waarnemingen bekend van kamsalamander en knoflookpad (§ 3.2 Wnb) binnen een afstand van 1-5 kilometer van het plangebied. In principe zijn delen van het plangebied geschikt als landhabitat. De actieradius rond de voortplantingswateren van genoemde amfibieën is beperkt. Het voorkomen van kamsalamander en knoflookpad kan worden uitgesloten.

Conclusie

Vissen

In het plangebied ontbreekt oppervlaktewater en daarmee ontbreken (beschermde) vissoorten

Reptielen

Geschikte biotopen voor reptielen ontbreken in het plangebied.

Amfibieën

Het is niet uit te sluiten dat de alpenwatersalamander overwintert in het plangebied. Met de opruim- en graafwerkzaamheden kunnen alpenwatersalamanders worden verwond of gedood wat kan leiden tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb. Dit dient te worden voorkomen. De alpenwatersalamander is een soort van Tabel 2 van de voormalige Flora - en faunawet. Onder de Wet natuurbescherming mag voor deze soorten gebruik gemaakt worden van een goedgekeurde Gedragscode. In dit geval kan gewerkt worden volgens de Gedragscode Flora en fauna voor ruimtelijke ontwikkeling van de Vereniging Stadswerk Nederland.

Dit betekent dat bij het verwijderen van puin- steen- en takkenhopen en graafwerkzaamheden zorgvuldig dient te worden gewerkt. De opruim- en graafwerkzaamheden moeten plaats vinden buiten de kwetsbare overwinteringsperiode van de alpenwatersalamander. De kwetsbare overwinteringsperiode duurt van 1 november tot 15 maart.

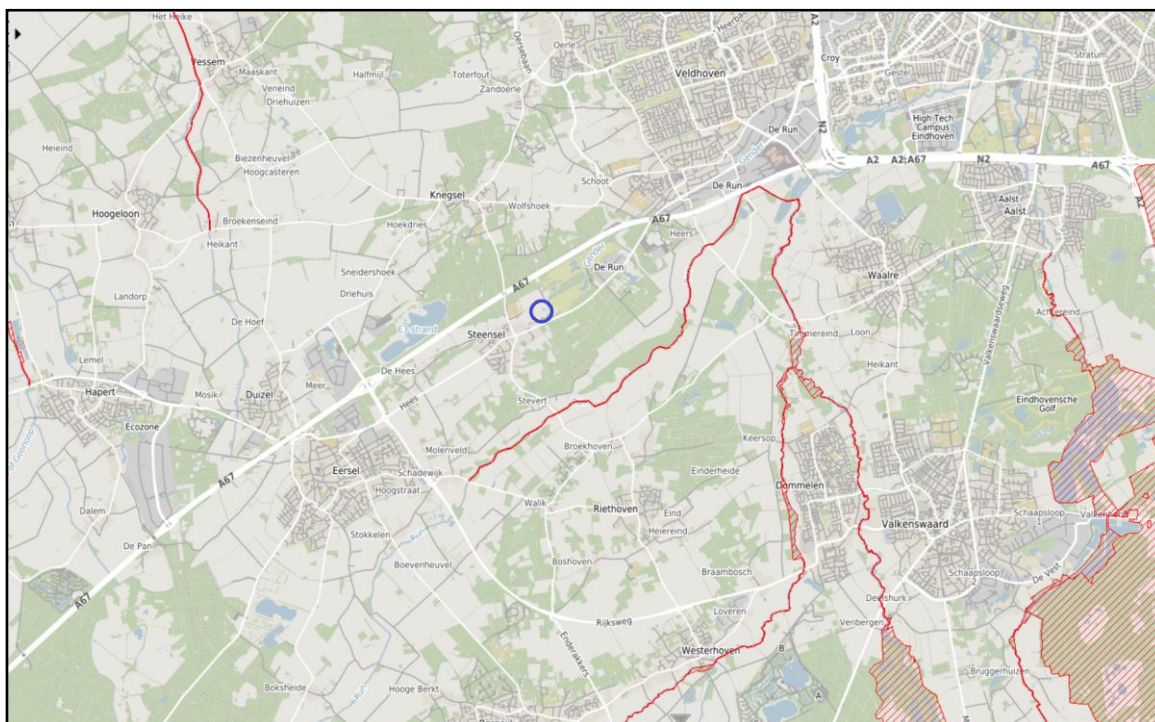
Overige soorten

Het plangebied wordt mogelijk benut door gewone pad en bruine kikker als landbiotoop. Gewone pad en bruine kikker behoren tot de 'Vrijgestelde soorten' waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling geen verbodsbepalingen gelden. Echter de zorgplicht is altijd van kracht. Voor maatregelen voor toepassing van de zorgplicht zie Tabel 2 blz. 24.

6. RESULTATEN ONDERZOEK GEBIEDSBESCHERMING

6.1 Natura 2000

Op het kaartje van het Natuurbeheerplan van de provincie Brabant is te zien dat de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op een afstand van circa 1500 meter ten zuiden van het plangebied. Het betreft de beek 'De Run'. De Run maakt onderdeel uit van het Natura 2000- gebied 'Leenderbos, Groote heide en De Plateaux'. In diverse trajecten van de Run komt de EU Habitatrichtlijn beschermde Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) voor.

Figuur 4. Ligging plangebied (blauwe cirkel) t.o.v. Natura 2000-gebied (rood gearceerd).

Bron: <http://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan/>

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden dient er o.a. zekerheid geboden te worden betreffende het niet optreden van een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten.

Stikstofdepositie

Hiervoor wordt een Aeriusberekening worden uitgevoerd.

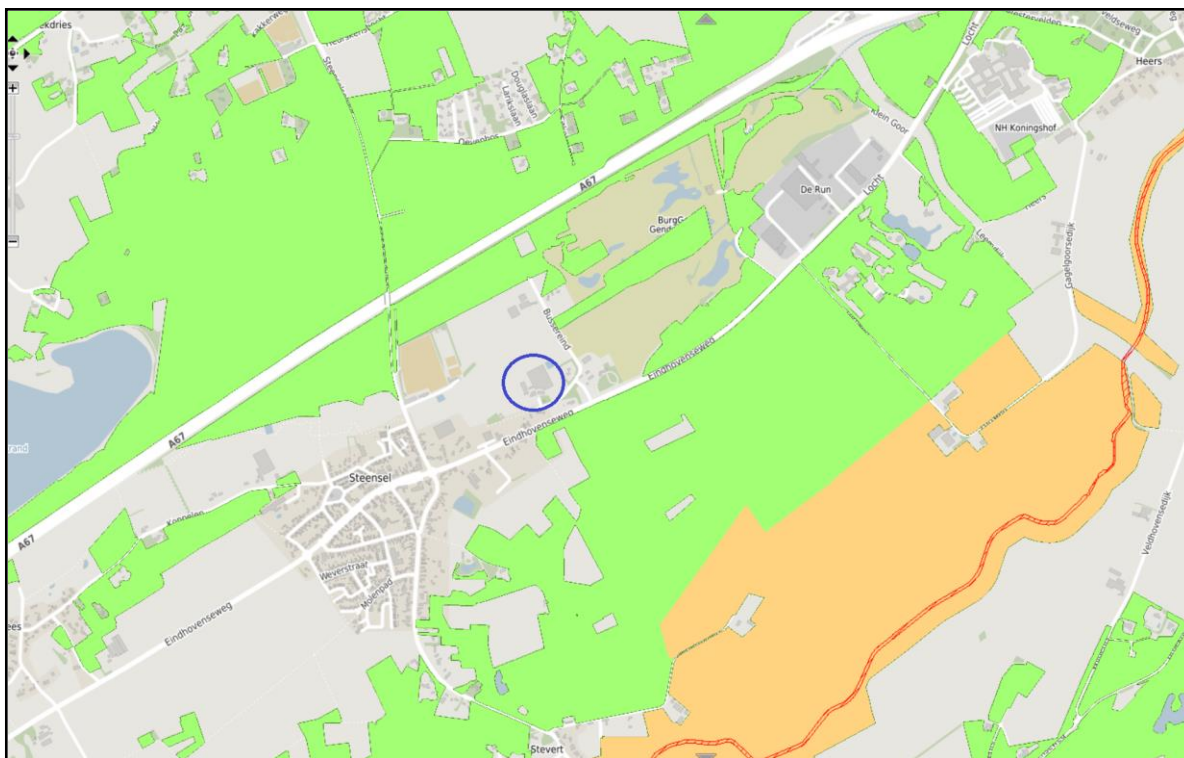
De bestemmingswijziging zal leiden tot vermindering van stikstofuitstoot. De bedrijfsbebouwing en het kassencomplex wordt gesaneerd. De Ruimte voor Ruimte woningen zullen aan de nieuwste eisen voldoen. Naar verwachting zal de beoogde ontwikkeling van positieve invloed zijn op de instandhoudingsdoelstellingen voor de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten in het nabijgelegen Natura 2000-gebied.

Natura 2000- overige effecten (licht, geluid, trillingen)

Gelet op de aard en omvang van de beoogde ontwikkeling, effectbereik van de ingreep en afstand t.o.v. het Natura 2000-gebied, zijn negatieve effecten op Natura 2000-gebieden door overige effecten uit te sluiten.

6.2 Natuurnetwerk Brabant / Ecologische Hoofdstructuur

Op het kaartje van het Natuurbeheerplan van de provincie Brabant is te zien dat het dichtstbijzijnde gebied dat is begrensd als Natuurnetwerk Brabant ligt op een afstand van ca. 80 meter ten zuidoosten van het plangebied. Het betreft een bosgebied met natuurbeheertype N16.03 Droog bos met productie. Op ruim 100 meter ten noordoosten stroomt het riviertje 'De Gender' met aangrenzend broekbosje welke ook behoort tot het Natuurnetwerk Brabant.

Figuur 5. Ligging plangebied (blauwe cirkel) t.o.v. Natuurnetwerk Brabant (lichtgroen vlak).

Bron: <http://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan/>

In of in de directe nabijheid van een NNB-gebied zijn geen ontwikkelingen toegestaan die de 'wezenlijke kenmerken of waarden' aantasten. Het plangebied ligt niet in, of direct aangrenzend aan het NNB-gebied.

De sanering van de bedrijfsgebouwen en het kassencomplex, de splitsing van de langgevelboerderij en de realisatie van de Ruimte voor Ruimte woningen zal geen negatief effect hebben op de 'wezenlijke kenmerken of waarden' van de omliggende NNB-gebieden.

6.3 Overige provinciale beschermingszones

Het plangebied is niet gelegen binnen een provinciale beschermingszone

6.4 Houtopstanden

Het onderdeel houtopstanden is niet aan de orde. Met de beoogde ontwikkeling worden geen bomen gekapt.

7. SAMENVATTING EN CONCLUSIE (Toetsing aan de Wet natuurbescherming)

BESCHERMDE SOORTEN

Vogels beschermd op grond van de Vogelrichtlijn art. 3.1 Wnb

In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogels cat. 1-4 jaarrond beschermde nesten in bomen en gebouwen aanwezig.

Uit de categorie 5 beschermde verblijfplaatsen zijn geen nesten in bomen aangetroffen. Ook zijn geen bomen met geschikte holtes aanwezig. Alle bomen blijven gehandhaafd. Met de beoogde ontwikkeling worden enkel de rijen coniferen gerooid.

Europees beschermde soorten op grond van de Habitatrichtlijn art. 3.2 Wnb

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn geen vogels aangetroffen die vallen onder het beschermingsregime van de Europese Habitatrichtlijn.

Vleermuizen

Vlieg- en foerageerroutes

Binnen het plangebied ontbreken aaneengesloten lijnvormige (groen) elementen die mogelijk dienst doen als belangrijke vliegroute. Het plangebied biedt foerageergebied van goede kwaliteit. Met de landschappelijke inpassing worden jachtmogelijkheden voor vleermuizen versterkt.

Verblijfplaatsen

Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen in bomen aanwezig. Alle bomen blijven gehandhaafd, de coniferenhagen worden gerooid.

Mogelijk zijn verblijfplaatsen aanwezig in de woonboerderij op nr. 3. De woonboerderij en alle groenelementen rondom blijven in de huidige vorm gehandhaafd.

In de te verbouwen langgevelboerderij op nr. 2 is tijdens nader vleermuisonderzoek in 2017 één zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis vastgesteld. Ten behoeve van mitigerende maatregelen zijn in 2017 alternatieve tijdelijke verblijfplaatsen aangebracht tegen bebouwing* op het erf. Vervolgens zijn buiten de actieve periode de toegangsmogelijkheden tot het woongedeelte van de boerderij afgedicht. In het open, tochtige stalgedeelte van de boerderij zonder dakbeschoot kunnen vaste verblijfplaatsen worden uitgesloten. In de te verbouwen langgevelboerderij op nr. 2 kunnen vleermuisverblijfplaatsen redelijkerwijs worden uitgesloten.

*De tijdelijke alternatieve vleermuiskasten hangen tegen bebouwing die wordt gesloopt. De kasten dienen te worden verplaatst en overige maatregelen ter mitigatie te worden uitgevoerd. Zie hiervoor Tabel 2 blz. 24 en toelichting blz. 25.

Nationaal beschermde Andere soorten art. 3.3 Wnb

Kleine marterachtigen en steenmarter

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen als bunzing, wezel en hermelijn. Mogelijk gaan vaste rust- en voortplantingsplaatsen verloren met de beoogde herontwikkeling. Een nader onderzoek naar kleine marterachtigen en functies binnen het plangebied conform de 'Handreiking kleine marters in relatie tot soortenbescherming 2017' wordt aanbevolen.

Steenmarter

Een nader onderzoek naar gebruik van het plangebied door steenmarter wordt aanbevolen. (Dit kan gelijktijdig met het nader onderzoek naar kleine marterachtigen).

Alpenwatersalamander

Het is niet uit te sluiten dat de in de directe omgeving voorkomende alpenwatersalamander overwintert in het plangebied. Er kan worden gewerkt volgens de Gedragscode flora en fauna voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de Vereniging Stadswerk Nederland. Dit betekent dat de werkzaamheden plaats dienen te vinden buiten de kwetsbare rustperiode op het land. De kwetsbare periode ligt globaal tussen 1 november en 15 maart.

Vrijgestelde soorten

Tijdens het veldbezoek zijn graafsporen van konijn uit deze categorie aangetroffen.

Er worden nog enkele soorten verwacht uit deze categorie die gebruik maken van het plangebied zoals gewone pad, bruine kikker, egel en enkele algemene muizensoorten. Voor deze soorten geldt wel vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling, maar de algemene zorgplicht is altijd van kracht. Voor maatregelen voor toepassing van de zorgplicht zie blz. 24.

BESCHERMDE GEBIEDEN

Natura 2000- gebied

Gezien de aard van de beoogde ontwikkeling en de afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied van ca. 1,5 kilometer kunnen negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en leefgebieden van soorten worden uitgesloten.

Er zal een Aeriusberekening worden uitgevoerd waarbij de emissie op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden in beeld wordt gebracht.

Natura 2000- overige effecten (licht, geluid, trillingen)

Gezien de aard, de omvang en het effectbereik van de werkzaamheden en de afstand tot Natura 2000- gebieden zijn negatieve effecten redelijkerwijs uit te sluiten.

Natuurnetwerk Brabant

Het plangebied ligt niet in of aangrenzend aan een NNB-gebied. Het dichtst bijzijnde gebieden dat is begrensd als Natuurnetwerk Brabant ligt op 80 meter afstand ten zuiden van het plangebied. Tussen het plangebied en het tegenoverliggende NNB gebied zal een groene bufferzone worden gerealiseerd. Met de beoogde ontwikkeling is geen sprake van aantasting van 'wezenlijke waarden en kenmerken' van het NNB-gebied.

Houtopstanden

Het onderdeel Houtopstanden is niet van toepassing, er worden geen bomen gekapt.

Tabel 2. Overzicht samenvatting (soort)groepen, mogelijke effecten en vervolgactie.

Soortgroep	Bescherming	Functie plangebied	Mogelijk effect	Ontheffing nodig	Te nemen maatregelen/ vervolg
Vogels algemeen (nest niet jaarrond beschermd)	§3.1 Wnb	Foerageer- en broedgebied	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen	Verwijderen coniferen buiten het broedseizoen (broedseizoen globaal half maart t/m half juli) of als vooraf door een ter zake deskundige is vastgesteld dat geen broedgeval aanwezig is
Grondgebonden zoogdieren algemeen	§ 3.3 Wnb	Leef- en foerageergebied		Nee, algehele vrijstelling	Zorgplicht. Bijv. Grondgebonden zoogdieren de gelegenheid geven om te vluchten of zich te verplaatsen naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden
Steenmarter	§3.3 Wnb	Leefgebied en mogelijk vaste rust- en verblijfplaats (en)	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek gebruik plangebied door steenmarter
Kleine marterachtigen: wezel-hermelijn-bunzing	§3.3 Wnb	Leefgebied en mogelijk vaste rust- en verblijf-plaatsen	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek gebruik plangebied door kleine marterachtigen
Vleermuizen	§3.2 Wnb	Foerageergebied	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen	Zorgplicht: Lichtverstoring voorkomen door werkzaamheden zoveel mogelijk overdag uit te voeren en verlichting alleen daar richten waar het noodzakelijk is
Vleermuizen	§3.2 Wnb	Verblijfplaatsen: Tijdelijke verblijfplaatsen aangebracht i.h.k. van mitigerende maatregelen n.a.v. aanvullend vleermuisonderzoek 2017	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen	-De 4 tijdelijke vleermuiskasten aan te slopen bebouwing verplaatsen naar bebouwing in de omgeving binnen 200 meter op min. 3 meter hoogte, vrij in te vliegen, in alle windrichtingen -In de nieuwbouw verplicht inpandige verblijfplaatsen realiseren. Zie ook toelichting blz. 25
Alpenwatersalamander	§ 3.3 Wnb	Landhabitat	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregel	Puin- steen, hout- en takkenhopen niet verwijderen tussen nov- half maart. Werkzaamheden plannen buiten kwetsbare periode
Amfibieën algemeen	§3.3 Wnb	Landhabitat	Ja	Nee, algehele vrijstelling	Zorgplicht. Bijv. een week voor aanvang werkzaamheden alle vegetatie kort afmaaien

Toelichting mitigerende maatregelen vleermuizen:

De 4 alternatieve tijdelijke vleermuiskasten die in 2017 zijn geplaatst, dienen in principe te blijven hangen totdat de verbouwing van de boerderij gereed is en de daarin geïntegreerde vleermuiskasten beschikbaar zijn, inclusief een gewenningsperiode van 3 maanden.

Echter alle bebouwing met de tijdelijke vleermuiskasten wordt nu gesloopt.

De kasten zijn gecontroleerd op aanwezigheid van vleermuizen. De kasten zijn niet in gebruik.

- De vleermuiskasten dienen per direct, maar uiterlijk 3 maanden voor aanvang van de sloopwerkzaamheden te worden verplaatst in de directe omgeving tegen bebouwing;
- Binnen een afstand van 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats;
- De kasten dienen op 3-4 meter hoogte te worden geplaatst;
- In de nieuwbouw dienen minimaal 4 inpandige verblijfplaatsen te worden gerealiseerd.

8. AANBEVELINGEN

Vogels algemeen

Gedurende de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met broedende vogels. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot half juli. Echter voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wnb. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Verstoring van broedgevallen dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door de sloopwerkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren, of wanneer vooraf door een terzake deskundige is vastgesteld dat geen broedende vogels aanwezig zijn. Op deze wijze worden negatieve effecten ten aanzien van broedende vogels voorkomen.

Vrijgestelde soorten: Zorplicht

Het plangebied vormt leefgebied voor een aantal landzoogdieren en amfibieën waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkeling. Echter de zorgplicht is wel altijd van kracht. Voor toepassing van de zorgplicht is onderstaande maatregel van belang.

Voordat het terrein bouwrijp gemaakt wordt, dient het gras kort gemaaid te worden zoals momenteel het geval is. Als het gras hoog staat, dan eerst maaien in één richting van binnen naar buiten in een laag tempo zodat kleine zoogdieren of amfibieën de kans krijgen om te kunnen vluchten.

Landschappelijke inpassing

Bij de landschappelijke inpassing met groenstructuren worden bij voorkeur inheems (streekeigen) groen aangeplant. Groei en bloei van deze planten en de momenten waarop rupsen, bijen of vogels sterk van hun blad, nectar en struifmeel afhankelijk zijn, op elkaar afgestemd. Een belangrijk verschil met uitheemse soorten die vaak eerder en te vroeg uitlopen/bloeien.

De voorkeur gaat uit naar en bes- en nootdragende struiken zoals sporkehout (vuilboom), Gelderse roos, wilde kardinaalsmuts, lijsterbes, hondsroos, sleedoorn of hazelaar. Deze ten gunste van foerageerfuncties voor vogels, maar ook kleine knaagdieren, insecten en insectenetters zoals vleermuizen zullen hiervan profiteren. Huismussen zullen schuilgelegenheid vinden in stekelige struiken zoals bijv. (groenblijvende) hulst of meidoorn.

Lindebomen trekken tijdens hun relatief lange bloeitijd grote aantallen insecten aan, en dus ook eerdergenoemde insectenetters.

Natuurinclusief bouwen

Duurzaamheid is meer dan energiebesparing. Bijvoorbeeld ook behoud en ontwikkeling van biodiversiteit. Met eenvoudige voorzieningen aan gebouwen, zoals architectonische aanpassingen aan het ontwerp of het aanpassen van een werkwijze of de te gebruiken materialen, kan veel bereikt worden voor de biodiversiteit en leefbaarheid in het dorp of stad. (En tegen relatief lage kosten). Er zijn veel technische voorzieningen mogelijk in de vorm van inbouwkasten voor broedende vogels of voor vleermuizen. Bij de nieuwbouw kan rekening worden gehouden met huismussen door vogelvides te plaatsen (o.a. te vinden op monier.nl) in plaats van vogelschroot. Of inbouwneststenen voor de in de omgeving verblijvende gierzwaluwen. Ook door slim om te gaan met verlichting kunnen veel negatieve effecten op dieren zoals vleermuizen en uilen worden voorkomen. Over dit zogenaamde natuur-inclusief bouwen is veel te vinden op internet.

<https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/natuurinclusief-bouwen-het-nieuwe-normaal>

<https://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwesite/Zoogdiersoorten/Vleermuizen%20algemeen/downloads/Brochure%20Vleermuisvriendelijk%20Bouwen%20%28%29.pdf>

www.stadszaken.nl/ruimte/groen/1079/natuurinclusief-bouwen-met-deze-40-punten.

www.vogelbescherming.nl/bescherming/wat-wij-doen/in-de-stad/gemeenten-bedrijven-bouwers/hulp-van-vogelbescherming.

www.vogelbescherming.nl/bescherming/wat-wij-doen/in-de-stad/gemeenten-bedrijven-bouwers/goede-voorbeelden.

www.checklistgroenbouwen.nl

www.operatiesteenbreek.nl

Hieronder een paar praktijkvoorbeelden: Links een ingebouwde vleermuiskast, midden de inbouw van neststenen voor gierzwaluwen, rechts een voorbeeld van vogelvide onder de eerste rij pannen.

9. GERAADPLEEGDE BRONNEN

Literatuur

- Broekhuizen, S., K. Spoelstra. J.N.M.Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren.
- Creemers, R.M.C. & J.J.C.W. van Delft 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland.
- Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortenbescherming. 11 oktober 2017. S. Bouwens, Zoogdierverseniging en provincie Noord- Brabant.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis. *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017.
- Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie december 2016.
- SOVON broedvogelonderzoek Nederland 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering.
- Veldgids Vleermuizen van Europa, Christian Dietz & Andreas Kiefer 2017.
- Vleermuizen en planologie, Cursusdictaat november 2014. Zoogdierverseniging.
- Wet natuurbescherming, 16 december 2015, gepubliceerd Staatscourant 19 januari 2016.

Internetsites

- www.brabant.nl
- www.eersel.nl
- www.stadswerk.nl/GedragcodeRuimtelijkeOntwikkelingenInrichting
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.quickscanhulp.nl

BIJLAGE 1 BESCHERMDE SOORTEN VOGELRICHTLIJN

Onder dit beschermingsregime vallen de Europees beschermde soorten als bedoeld in art 3.1 van de Wnb.

Vogels met vaste verblijfplaatsen

De Vogelrichtlijn onderscheidt de volgende categorieën beschermde vaste verblijfplaatsen:

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Bescherming
Vogels	steenuil	Athene noctua	Categorie 1
Vogels	gierzwaluw	Apus apus	Categorie 2
Vogels	huismus	Passer domesticus	Categorie 2
Vogels	roek	Corvus frugilegus	Categorie 2
Vogels	grote gele kwikstaart	Motacilla cinerea	Categorie 3
Vogels	kerkuil	Tyto alba	Categorie 3
Vogels	oehoe	Bubo bubo	Categorie 3
Vogels	ooievaar	Ciconia ciconia	Categorie 3
Vogels	slechtvalk	Falco peregrinus	Categorie 3
Vogels	boomvalk	Falco subbuteo	Categorie 4
Vogels	buizerd	Buteo buteo	Categorie 4
Vogels	havik	Accipiter gentilis	Categorie 4
Vogels	ransuil	Asio otus	Categorie 4
Vogels	sperwer	Accipiter nisus	Categorie 4
Vogels	wespendief	Pernis apivorus	Categorie 4
Vogels	zwarte wouw	Milvus migrans	Categorie 4
Vogels	blauwe reiger	Ardea cinerea	Categorie 5
Vogels	boerenzwaluw	Hirundo rustica	Categorie 5
Vogels	bonte vliegenvanger	Ficedula hypoleuca	Categorie 5

Vogels	boomklever	<i>Sitta europaea</i>	Categorie 5
Vogels	boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	Categorie 5
Vogels	bosuil	<i>Strix aluco</i>	Categorie 5
Vogels	brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>	Categorie 5
Vogels	draaihals	<i>Jynx torquilla</i>	Categorie 5
Vogels	eidereend	<i>Somateria mollissima</i>	Categorie 5
Vogels	ekster	<i>Pica pica</i>	Categorie 5
Vogels	gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Categorie 5
Vogels	glanskop	<i>Parus palustris</i>	Categorie 5
Vogels	grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	Categorie 5
Vogels	groene specht	<i>Picus viridis</i>	Categorie 5
Vogels	grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	Categorie 5
Vogels	hop	<i>Upupa epops</i>	Categorie 5
Vogels	huiszwaluw	<i>Delichon urbicum</i>	Categorie 5
Vogels	ijsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	Categorie 5
Vogels	kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	Categorie 5
Vogels	kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>	Categorie 5
Vogels	koolmees	<i>Parus major</i>	Categorie 5
Vogels	kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>	Categorie 5
Vogels	oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>	Categorie 5
Vogels	pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	Categorie 5
Vogels	raaf	<i>Corvus corax</i>	Categorie 5
Vogels	ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>	Categorie 5
Vogels	spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	Categorie 5
Vogels	tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Categorie 5
Vogels	torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	Categorie 5
Vogels	zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Categorie 5
Vogels	zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	Categorie 5
Vogels	zwarte mees	<i>Periparus ater</i>	Categorie 5
Vogels	zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Categorie 5
Vogels	zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	Categorie 5

BIJLAGE 2 BESCHERMDE SOORTEN HABITATRICHTLIJN

(NIET VOGELS) Onder dit beschermingsregime vallen de Europees beschermde soorten bedoeld in art. 3.5 van de Wnb.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Bescherming
Sporenplanten-bladmossen	geel schorpioenmos	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Bern I
Sporenplanten-bladmossen	tonghaarmuts	<i>Orthotrichum rogeri</i>	Bern I
Sporenplanten-varens	kleine vlotvaren	<i>Salvinia natans</i>	Bern I
Zaadplanten	liggende raket	<i>Sisymbrium supinum</i>	Bern I
Zaadplanten	drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>	Bern I, HR IV
Zaadplanten	groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>	Bern I, HR IV
Zaadplanten	kruipend moerasscherm	<i>Apium repens</i>	Bern I, HR IV
Zaadplanten	zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>	Bern I, HR IV
Insecten-dagvlinders	moerasparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i> ssp. <i>aurinia</i>	Bern II
Insecten-haften	oeveraas	<i>Palingenia longicauda</i>	Bern II
Insecten-libellen	mercuurwaterjuffer	<i>Coenagrion mercuriale</i> ssp. <i>mercuriale</i>	Bern II
Zoogdieren-zeezoogdieren	walrus	<i>Odobenus rosmarus</i> ssp. <i>rosmarus</i>	Bern II
Reptielen	dikkopschildpad	<i>Caretta caretta</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Reptielen	kemp's zeeschildpad	<i>Lepidochelys kempii</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Reptielen	lederschildpad	<i>Dermochelys coriacea</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Reptielen	soepschildpad	<i>Chelonia mydas</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	bultrug	<i>Megaptera novaeangliae</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	gewone vinvis	<i>Balaenoptera physalus</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Amfibiën	boomkikker	<i>Hyla arborea</i> ssp. <i>arborea</i>	Bern II, HR IV
Amfibiën	geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i> ssp. <i>variegata</i>	Bern II, HR IV
Amfibiën	heikikker	<i>Rana arvalis</i> ssp. <i>arvalis</i>	Bern II, HR IV
Amfibiën	kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>	Bern II, HR IV
Amfibiën	knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i> ssp. <i>fuscus</i>	Bern II, HR IV
Amfibiën	rugstreeppad	<i>Bufo calamita</i>	Bern II, HR IV
Amfibiën	vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i> ssp. <i>obstetricans</i>	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	apollovlinder	<i>Parnassius apollo</i>	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	boszandoog	<i>Lopinga achine</i>	Bern II, HR IV

Insecten-dagvlinders	donker pimperlblauwtje	Maculinea nausithous	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	grote vuurvinder	Lycaena dispar ssp. batava	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	pimperlblauwtje	Maculinea teleius	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	tijmblauwtje	Maculinea arion	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	zilverstreephooibeestje	Coenonympha hero	Bern II, HR IV
Insecten-kevers	brede geelrandwaterroofkever	Dytiscus latissimus	Bern II, HR IV
Insecten-kevers	gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus	Bern II, HR IV
Insecten-kevers	juchtleerkever	Osmoderma eremita	Bern II, HR IV
Insecten-kevers	vermiljoenkever	Cucujus cinnaberinus	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	bronslibel	Oxygastra curtisii	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	gaffellibel	Ophiogomphus cecilia	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	gevekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	groene glazenmaker	Aeshna viridis	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	noordse winterjuffer	Sympecma annulata ssp. braueri	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	oostelijke witsnuitlibel	Leucorrhinia albifrons	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	rivierrombout	Gomphus flavipes ssp. flavipes	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	sierlijke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis	Bern II, HR IV
Insecten-nachtvinders	teunisbloempijlstaart	Proserpinus proserpina	Bern II, HR IV
Reptielen	gladde slang	Coronella austriaca ssp. austriaca	Bern II, HR IV
Reptielen	muurhagedis	Podarcis muralis ssp. brongniardii	Bern II, HR IV
Reptielen	zandhagedis	Lacerta agilis ssp. agilis	Bern II, HR IV
Vissen	steur	Acipenser sturio	Bern II, HR IV
Zoogdieren- landzoogdieren	hamster	Cricetus cricetus ssp. canescens	Bern II, HR IV
Zoogdieren- landzoogdieren	otter	Lutra lutra ssp. lutra	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	baardvleermuis	Myotis mystacinus ssp. mystacinus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	bechsteins vleermuis	Myotis bechsteini	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	bosvleermuis	Nyctalus leisleri ssp. leisleri	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	brandts vleermuis	Myotis brandti ssp. brandti	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	franjestaat	Myotis nattereri	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus ssp. auritus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	grijze grootoorvleermuis	Plecotus austriacus ssp. austriacus	Bern II, HR IV

Zoogdieren- vleermuizen	grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrumequinum ssp. ferrumequinum	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	grote rosse vleermuis	Nyctalus lasiopterus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus ssp. emarginatus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	kleine dwergvleermuis	Pipistrellus pygmaeus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros ssp. hipposideros	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	laatvlieger	Eptesicus serotinus ssp. serotinus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	meervleermuis	Myotis dasycneme	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	mopsvleermuis	Barbastella barbastellus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	noordse vleermuis	Eptesicus nilssoni ssp. nilssoni	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	rosse vleermuis	Nyctalus noctula ssp. noctula	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus ssp. murinus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	vale vleermuis	Myotis myotis ssp. myotis	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	watervleermuis	Myotis daubentoni ssp. daubentoni	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	bruinvis	Phocoena phocoena ssp. phocoena	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	dwergpotvis	Kogia breviceps	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	gestreepte dolfijn	Stenella coeruleoalba	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	gewone dolfijn	Delphinus delphis	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	gewone spitsdolfijn	Mesoplodon bidens	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	grijze dolfijn	Grampus griseus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	kleine zwaardwalvis	Pseudorca crassidens	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	narwal	Monodon monoceros	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	orca	Orcinus orca	Bern II, HR IV
Zoogdieren-	tuimelaar	Tursiops truncatus ssp. truncatus	Bern II, HR IV

zeezoogdieren			
Zoogdieren-zeezoogdieren	witflankdolfijn	Lagenorhynchus acutus	Bern II, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	witsnuitdolfijn	Lagenorhynchus albirostris	Bern II, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	noordse vinvis	Balaenoptera borealis	Bon I, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	potvis	Physeter catodon	Bon I, HR IV
Amfibiën	poelkikker	Pelophylax lessonae	HR IV
Vissen	houting	Coregonus oxyrinchus	HR IV
Weekdieren	bataafse stroommossel	Unio crassus	HR IV
Weekdieren	platte schijfhoren	Anisus vorticulus	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	bever	Castor fiber ssp. albicus	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	hazelmuis	Muscardinus avellanarius	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	lynx	Lynx lynx ssp. lynx	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	noordse woelmuis	Microtus oeconomus ssp. arenicola	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	wilde kat	Felis silvestris ssp. silvestris	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	wolf	Canis lupus lupus	HR IV
Zoogdieren-vleermuizen	gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	butskop	Hyperoodon ampullatus	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	dwergvinvis	Balaenoptera acutorostrata	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	griend	Globicephala melas	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	spitsdolfijn van gray	Mesoplodon grayi	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	witte dolfijn	Delphinapterus leucas	HR IV

BIJLAGE 3 BESCHERMDE SOORTEN PROVINCIE NOORD- BRABANT 'ANDERE SOORTEN'

Onder dit beschermingsregime vallen de nationaal beschermde soorten als bedoeld in artikel 3.10 van de Wnb.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Bescherming
Amfibiëen	alpenwatersalamander	Mesotriton alpestris	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Amfibiëen	vinpootsalamander	Lissotriton helveticus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Amfibiëen	vuursalamander	Salamandra salamandra	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	aardbeivlinder	Pyrgus malvae	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	bosparemoervlinder	Melitaea athalia	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	bruin dikkopje	Erynnis tages	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	bruine eikenpage	Satyrus ilicis	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	duinparemoervlinder	Argynnis niobe	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	gentiaanblauwtje	Maculinea alcon	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	grote paremoervlinder	Argynnis aglaja	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	grote vos	Nymphalis polychloros	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	grote weerschijnvlinder	Apatura iris	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	iepenpage	Satyrus w-album	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	kleine heivlinder	Hipparchia statilinus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	kleine ijsvogelvlinder	Limenitis camilla	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	kommavlinder	Hesperia comma	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	sleedoornpage	Thecla betulae	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	spiegeldikkopje	Heteropterus morpheus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	veenbesblauwtje	Plebejus optilete	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	veenbeparemoervlinder	Boloria aquilonaris	Andere soorten (bijlage A van de wet)

Insecten-dagvlinders	veenhouibeestje	Coenonympha tullia	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	veldparelmoervlinder	Melitaea cinxia	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	zilveren maan	Boloria selene	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-kevers	vliegend hert	Lucanus cervus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	beekrombout	Gomphus vulgatissimus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	bosbeekjuffer	Calopteryx virgo	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	donkere waterjuffer	Coenagrion armatum	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	gevlekte glanslibel	Somatochlora flavomaculata	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	gewone bronlibel	Cordulegaster boltonii	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	hoogveenglanslibel	Somatochlora arctica	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	kempense heidelibel	Sympetrum depressiusculum	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	speerwaterjuffer	Coenagrion hastulatum	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Kreeftachtigen	europese rivierkreeft	Astacus astacus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Reptielen	adder	Vipera berus ssp. berus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Reptielen	hazelworm	Anguis fragilis	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Reptielen	levendbarende hagedis	Zootoca vivipara	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Reptielen	ringslang	Natrix natrix	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	beekdonderpad	Cottus rhenanus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	beekprik	Lampetra planeri	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	elrits	Phoxinus phoxinus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	gestippelde alver	Alburnoides bipunctatus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	grote modderkruiper	Misgurnus fossilis	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	kwabaal	Lota lota	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-	boommarter	Martes martes	Andere soorten (bijlage A van de wet)

landzoogdieren			van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	bunzing	<i>Mustela putorius</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	damhert	<i>Dama dama</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	das	<i>Meles meles</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	edelhert	<i>Cervus elaphus</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	molmuis	<i>Arvicola scherman</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	steenmarter	<i>Martes foina</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	wezel	<i>Mustela nivalis</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-zeezoogdieren	gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-zeezoogdieren	grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Sporenplanten-varens	blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Sporenplanten-varens	groensteel	<i>Asplenium viride</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Sporenplanten-varens	schubvaren	<i>Ceterach officinarum</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	akkerboterbloem	<i>Ranunculus arvensis</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	akkerdoornzaad	<i>Torilis arvensis</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	akkerogentroost	<i>Odontites vernus</i> subsp. <i>vernus</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	beklierde ogentroost	<i>Euphrasia rostkoviana</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	berggamander	<i>Teucrium montanum</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)

Zaadplanten	bergnachtorchis	Platanthera montana	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	blauw guichelheil	Anagallis arvensis subsp. foemina	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	bokkenorchis	Himantoglossum hircinum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	bosboterbloem	Ranunculus polyanthemus subsp. nemorosus	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	bosdravik	Bromopsis ramosa subsp. benekenii	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	brave hendrik	Chenopodium bonus-henricus	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	brede wolfsmelk	Euphorbia platyphyllos	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	breed wollegras	Eriophorum latifolium	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	bruinrode wespenorchis	Epipactis atrorubens	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	dennenorchis	Goodyera repens	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	dreps	Bromus secalinus	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	echte gamander	Teucrium chamaedrys subsp. germanicum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	franjugentiaan	Gentianella ciliata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	geelgroene wespenorchis	Epipactis muelleri	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	geplooid vrouwenmantel	Alchemilla subcrenata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	getande veldsla	Valerianella dentata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	gevlekt zonneroosje	Tuberaria guttata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	glad biggenkruid	Hypochaeris glabra	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	gladde zegge	Carex laevigata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	groene nachtorchis	Coeloglossum viride	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	groot spiegelklokje	Legousia speculum-veneris	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	grote bosaardbei	Fragaria moschata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	grote leeuwenklauw	Aphanes arvensis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	honingorchis	Herminium monorchis	Andere soorten (bijlage B van de wet)

			van de wet)
Zaadplanten	kalkboterbloem	<i>Ranunculus polyanthemus</i> subsp. <i>polyanthemoides</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kalketrip	<i>Centaurea calcitrapa</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	karthuiseranjer	<i>Dianthus carthusianorum</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	karwijselie	<i>Selinum carvifolia</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kleine ereprijs	<i>Veronica verna</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kleine schorseneer	<i>Scorzonera humilis</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kleine wolfsmelk	<i>Euphorbia exigua</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	knollathyrus	<i>Lathyrus linifolius</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	knolspirea	<i>Filipendula vulgaris</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	korensla	<i>Arnoseris minima</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kranskarwij	<i>Carum verticillatum</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kruiptijm	<i>Thymus praecox</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	lange zonnedauw	<i>Drosera longifolia</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	liggende ereprijs	<i>Veronica prostrata</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	moerasgamander	<i>Teucrium scordium</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	naakte lathyrus	<i>Lathyrus aphaca</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	naaldenkervel	<i>Scandix pecten-veneris</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	pijscheefkelk	<i>Arabis hirsuta</i> subsp. <i>sagittata</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	roggelelie	<i>Lilium bulbiferum</i> subsp. <i>croceum</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	rood peperboompje	<i>Daphne mezereum</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	rozenkransje	<i>Antennaria dioica</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)

Zaadplanten	ruw parelzaad	Lithospermum arvense	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	scherpkruid	Asperugo procumbens	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	schubzegge	Carex lepidocarpa	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	smalle raai	Galeopsis angustifolia	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	spits havikskruid	Hieracium lactucella	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	steenbraam	Rubus saxatilis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	stijve wolfsmelk	Euphorbia stricta	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	stofzaad	Monotropa hypopitys	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	tengere distel	Carduus tenuiflorus	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	tengere veldmuur	Minuartia hybrida	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	trosgamander	Teucrium botrys	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	veenbloembies	Scheuchzeria palustris	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	vliegenorchis	Ophrys insectifera	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	vroege ereprijs	Veronica praecox	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	wilde averuit	Artemisia campestris subsp. campestris	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	wilde ridderspoor	Consolida regalis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	wilde weit	Melampyrum arvense	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	wolfskers	Atropa bella-donna	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	zandwolfsmelk	Euphorbia seguieriana	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	zinkviooltje	Viola lutea subsp. calaminaria	Andere soorten (bijlage B van de wet)

BIJLAGE 4 VRIJGESTELDE SOORTEN

In afwijking van de verboden in artikel 3.10, eerste lid, van de Wet is het toegestaan de onderstaande soorten te vangen en de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat. De vrijstelling is van kracht wanneer de handeling verband houdt met de volgende activiteiten:

- de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Amfibiëen	bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Amfibiëen	gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Amfibiëen	kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>
Amfibiëen	meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>
Amfibiëen	middelste groene kikker/bastaard kikker	<i>Pelophylax kl. esculentus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	dwergpspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	egel	<i>Erinaceus europeus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	haas	<i>Lepus europeus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>